

Etelä-Karjalan lintutieteellisen yhdistyksen yhteishavainnointi 19.4.2014

Marko Ruti

EKLY:n kevät yhteishavainnointi vietettiin pääsiäisviikonlopun lauantaina 19.4.2014. Tällä kertaa havaintopaikat olivat tismalleen samat kuin kevättä aiemmin, ja myös havaintoajoissa noudatettiin nyt ”kuria”, **kaikilla paikoilla havainnointiaika oli kello 05:00-15:00**. Kaikissa havaintopaikoissa havainnot jaksotettiin tunneittain. Kiitos kaikille!

1. **Lappeenranta, Nuijamaa, Kolari, Kissanhännänmäki** Pekka Kansonen ja Marko Ruti
2. **Parikkala, Siikalahti, Patotie** Hanna Aalto, Janne Aalto, Jari Kiljunen, Merja Laari, Matti Lötjönen, Harri Partanen, ym.
3. **Rautjärvi, Simpele, Vesitorni** Jari Kontiokorpi ja Jouko Poutanen
4. **Ruokolahti, Rautiala, Mötönmäki** Timo Tikka

Havaintopäivä oli aurinkoinen, hauskaahan sellaisessa säässä on koko päivä havainnoida! Muuton intensiteetti oli aikaisempien päivien samankaltaisuuteen verraten ihan hyvää. Aikainen kevät ja lumettomuus olivat Etelä-Karjalassa vallitsevina. Etelä-Karjalaa pohjoisempana oli lunta, joka esti muuton jatkumista monilla lajeilla vaikkapa Lappiin. Paluumuuttoa havaittiin kuitenkin vain nimeksi.

Näkyvyys pysyi kauniin sään takia erinomaisena koko päivän. Iltapäivällä saattoivat kaukaisimmat kohteet hieman väreillä. Kissanhännänmäen havaintopaikka on sen verran korkealla, että siellä usein tuulee navakasti, vaikka samanaikaisesti alempana laaksoissa on ”lähes täysin tyyntä”. **Sää tiedot** annettiin vain Nuijamaalta ja Ruokolahdelta.

Nuijamaa: Klo 05:00 lämpötila noin +1C, tyyntä, pilvisuus 0 % ja näkyvyys yli 20 km. Klo 08:00 hieman viriävää lounaistuulta, tuuli pysyi siitä lähtien heikkona - navakkana, mutta yleensä leppoisan kohtalaisena kääntyillen milloin länteen, milloin takaisin lounaaseen ajan loppumiseen saakka. Aamupäivästä lähtien koko taivaalla oli kattavaa yläpilveä, harsoa, joka esti aurinkoa porottamasta täydellä voimallaan. Harsopilvi tuli paksummaksi iltapäivää kohden. Havainnoinnin loppuessa lämpötila oli jo noin +15C.

Ruokolahti: Lämpötila klo 5:00 +3°C. Aamulla selkeää, tyyntä, lumetonta muutamaa pientä niitynreunan lumen viipymää lukuun ottamatta. Hyvä näkyvyys. Noin 9:50 lähtien ajoittain heikohkoa lounaistuulta, ohutta harsopilveä, mutta melko selkeää.

Vesilinnut ja kurkilinnut

Parikkalan Siikalahdella havaittiin kyhmyjoutsen, joka siivet vinkuen saapui muutolta ja laskeutui paikalliseksi lahdelle. Simpeleellä nähtiin 15 yksilön joutsenparvessa pikkujoutsen. Joutsenten määrät olivat vähäisiä.

Hanhet olivat laajalla rintamalla jo saapuneet Etelä-Karjalaan paikallisiksi. Yhteensä 309 muuttavaa hanhea nähtiin havaintopaikoilta. Valtaosa oli metsähanhia, mutta myös vatsapuolelta

paksuin mustin viiruin varustettua tundrahanhia määritettiin Nuijamaalla neljä ja Parikkalassa viisi yksilöä. Yllättävästi Parikkalassa nähtiin jo 41 muuttavaa valkuposkihanhea! Hanhien liikehdintä Etelä-Karjalan kärkikunnissa oli selvästi Nuijamaata runsaampaa. Kuikkalintuja muutti yhteensä 24 yksilöä, kaikki määritetyt olivat kuikkia. Muutolla nähtiin vain 3 – 12 kurkea paikkaa kohden, yhteensä 30 yksilöä. Parikkalan Siikalahdella muutti kattohaikara, joka on harvinaisesti kevätyhteishavainnoinnissa nähty laji. Yksi silkkiuikku muutti Siikalahdella. Jos lintu havaintopaikalta lähtee muutolle tai vastaavasti saapuu muutolta paikalliseksi, voidaan se käsittää myös muuttavaksi. Viitettä antaa linnun liikkumissuunta. Silkkiuikku on yömuuttaja.

Petolinnut

Ainoa kotkalintu oli Rautjärven Simpeleellä korkealla muutolla nähty nuori merikotka. Hiirihaukkojen ja piekanoiden muutto oli kaikissa pisteissä vähäistä. Esim. piekanoita muutti vain 28 yksilöä, parhaiten totutusti kärkikunnissa Rautjärvellä ja Parikkalassa. Ruskosuohaukkoja oli parhaiten liikkeellä Rautjärvellä yhdeksän yksilöä, joista viisi muuttavaa ja neljä paikallista. Muuttavia sinisuohaukkoja nähtiin joitakin yksilöitä muutolla. Harvinaisin suohaukkahavainto tehtiin Nuijamaalla: Kissanhännänmäen eteläpuolitse liiti eteläkaakossa kaarrellut vanha arosuohaukka kello 14:20 - 14:25, itselleni mäen neljäs havainto lajista. Kalasääskiä nähtiin sekä paikallisia että muuttavia. Parikkalan Siikalahdella havaittiin paikallisia ja kierteleviä kalasääskiyksilöitä kuusi, mutta muuttaviksi näitä on vaikea tulkita. Siikalahti on kalasääskelle sekä pesimis- että kevätaikainen muuton tankkauspaikka. Tuulihaukkoja nähtiin kaikissa havaintopaikoissa, Simpeleellä tulkittiin neljä muuttavaakin yksilöä ja Parikkalassa muuttava ampuhaukka.

Kahlaajat ja lokit

Muuttavaa kahlaaja- ja lorkkilajistoa ja sen lajimääriä voi kuvailla sanalla ”normaali”. Muuttava kapustarinta havaittiin Parikkalassa, sitä ei joka yhteishavainnoinnissa havaita. Metsävikloja oli muutolla pistekohtaisesti 6 – 13 yksilöä, mutta valkovikloja havaittiin vain Nuijamaalla ja Parikkalassa. Töyhtöhyppiä kierteli ja kuoveja muutti vähänlaisesti. Selkälokkeja havaittiin Rautjärvellä muutolla yhdeksän yksilöä, Nuijamaalla ja Parikkalassa kaksi. Myös Ruokolahden Rautialassa havaittiin vanha selkälokki, mutta vain paikallisena Vaahteruksella.

Kyyhkyt

Muuttavasta uuttukyyhkystä saatiin merkintä Parikkalassa ja Nuijamaalla. Nuijamaan Kissanhännänmäen läheisyydessä on myös pesäreviiri. Sepelkyyhkyjä palloili aika hyvin, tasaista menoa, mutta ei niinkään suuria parvia näkynyt. Yhteensä laskettiin 1220 yksilöä ”riputteluna”. Ainakin Nuijamaan summasta (446) lähes kaikki oli matkalla itään, länteen, pohjoiseen tai niiden välisuuntiin eli muuttosuuntiin.

Rastaat ja pikkulinnut

Yli 4400 muutorastasta laskettiin, joista Rautjärvellä noin 2500 yksilöä. Kaikki yleisimmät lajit olivat hyvin liikkeellä. Jonkinlaisena enemmistönä olivat räkättirastaat, mutta sekä punakylki- että laulurastaita muutti paljon. Kulorastaita havaittiin Rautjärvellä muutolla 39 yksilöä ja Nuijamaalla 27.

Järripeippomuutto oli edennyt jo hyvin pohjoiseen, sillä kärkikunnissa määritettyjen järripeippon suhde peippoihin oli 1:3, kun Nuijamaalla ei peippoparvista edes kymmenesosa ollut järripeippoja.

Viherpeippoja kirjattiin muutolla vain Ruokolahden Rautialassa. Vihervarpusia oli liikkeellä ja pieniä määriä urpiaisia. Tiklejä havaittiin yksi, hemppoja kaksi, lapinsirkkuja yksi, katso tarkemmin taulukosta. Vaelluslintuja havaittiin vähän, joka pisteessä havaittiin pientä närhen vaellusta ja kaksi käpytikkaa Nuijamaalla. Aikaisesta keväästä johtuen, olivat metsäkirviset jo tulleet havaintopaikoille sekä paikallisiksi että muuttajiksi Nuijamaalle, Kissanhännänmäellä metsäkirvisen pehmeän surahtava muuttoääni kuultiin taivaalta 11 kertaa. Rautjärvellä oli myös kolme muuttavaa yksilöä metsäkirvisiä. Paras rautiais- ja västäräkkisumma saatiin Nuijamaalla, lähinnä muuttoäänten kirjaamisen kautta, tosin västäräkkejä aika usein näki muuttomatallaan.

Paikallinen lajisto

Parikkalan Siikalahden Patotieltä kuultiin paikallisia rantakanoja: luhtahuitti hieman ennen havainnoinnin alkamista ennen kello viittä, sekä havaintopäivän aikana useita luhtakanoja ja kaulushaikaroita oli äänessä. Mainittakoon sieltä vielä kaksi paria jouhi- ja lapasorsia, mustakurkku-uikku, heinätavikoiras, lapinharakka ja valkoselkätikka.

Rautjärven Simpeleen vesitornista nähtiin sinisuohaukkoja soitimella useissa suunnissa, kolme paria ja vieläpä paikallinen koiras. Rautjärveltä saatiin havaintoja myös paikallisista ruskosuohaukoista, hiirihaukoista, varpushaukoista, kalasääskestä ja tuulihaukoista.

Ruokolahden Rautialassa kuikka oli jo saapunut läheisille vesistöille äännelemään, ja vaikka muuttavia kuoveja ei havaintopaikalta nähtykään, kuultiin paikallinen reviiiryksilö.

Nuijamaan Kissanhännänmäellä soidintivat useiden muuttajien ohella metsäkirviset. Tiltalti kuultiin ja nähtiin. Harmaapäätikka kuultiin, samoin palokärki. Paikallinen kanahaukkakoiras nähtiin. Useat paikalliset hiirihaukat lentelivät reviiireillään, vaikka yleispiirteiltään niiden soidin päivän aikana oli vaisua. Lähin asuttu pesä on löytynyt hiirihaukan liikkeitä seuraamalla.

Lopuksi

EKLY:n kevätyhteishavainnointi ei ole mikään automaatti, vaan inhimillisten ihmisten, usein aktiivilintuharrastajien pieni ponnistus, johon voi ja saa osallistua myös vähemmän vuosiretkeilyn omaavat harrastajat! Se vaatii osallistujia ja raportin tekijöitä. Eihän jätetä ketään havainnoimaan yksin, kun yhteishavainnoinnista on kysymys?! Aikainen aamuherräminen joskus keljuttaa, mutta yleensä aina lopussa kiitos seisoo!

Olen muutaman vuoden vastannut kevätyhteishavainnoinnista ja riittävän hyvin onnistunut siinä. Nyt on kapulanvaihdon aika ja uusi vastaaja tulee Etelä-Karjalan kärkikunnasta. Itse korostaisin seuraavia seikkoja:

- 1) Havaintoajoista kello 05:00-15:00 kannattaa pitää kiinni. Jos supistetaan havainnointiaika vaikka kahdella tunnilla, on hommasta vaara tulla liian ”hällä väliä keikka”, johon ei tarvitse paljoa panostaa, eikä sitten tule panostettuakaan.
- 2) Tuntikohtainen jaksotus tulee tehdä, siitä ei tule luopua. Vaikka aineistoa ei ole viime vuosina hyödynnetty, arkistoituvat havainnot Tiiraan ja sieltä ne ovat käytettävissä vaikkapa pikku tutkimuksiin vuosikymmeniä myöhemmin. Lisäksi jaksottaminen jopa helpottaa paikkakohtaista muuttomäärien summaamista, maastossakin.
- 3) Joskus huonon sään takia havainnointi saattaa peruuntua. Sellainen järjestelmä olisi hyvä, että huonon sään vallitessa turvaututaan varapäivään. Jos käytetään seuraavaa päivää varapäivänä, lisää se yhteishavainnoinnin onnistumismahdollisuutta, mutta ei takaa sitä, kun silloin tulee havaintopaikkojen uudelleenmotivointi kysymykseen ja joskus pitkäaikaisen kylmäpurkauksen vallitessa havainnointipäivä tulisi siirtää viikolla, eikä vuorokaudella.

Taulukko 1. Muutto-, kiertely- tai vaellusliikედინässä ilmoitetut lajit määrittäin Etelä-Karjalan lintutieteellisen yhdistyksen kevätyhteishavainnoinnissa 19.4.2014. Kiertelevät yksilöt on tulkittu muuttaviksi, myös eteläpuolelle matkaavat, jos ilmoitettu, koska niitä kokonaisuudesta vähän. Paikallisia yksilöitä ei ole luvuissa huomioitu. Mainittavimmat paikalliset lajit on mainittu tekstissä tai ne löytyvät Birdlifen havaintopalvelusta www.tiira.fi havaintopäivältä.

Laji	Lyhenne	Lappeenranta 05:00-15:00	Parikkala 05:00-15:00	Rautjärvi 05:00-15:00	Ruokolahti 05:00-15:00
Joutsenlaji	<i>Cyg sp</i>			3	
Kyhmyjoutsen	<i>Cyg olo</i>		1		
Pikkujoutsen	<i>Cyg col</i>			1	
Laulujoutsen	<i>Cyg cyg</i>	14	25	19	22
Hanhi	<i>A/B</i>	2		119	
Harmaahanhilaji	<i>Ans sp</i>	10	8	27	30
Metsähanhi	<i>Ans fab</i>		58	4	
Tundrahanhi	<i>Ans ans</i>	4	5		
Kanadanhanhi	<i>Bra can</i>			1	
Valkoposkihanhi	<i>Bra leu</i>		41		
Sinisorsa	<i>Ana pla</i>	2			
Isokoskelo	<i>Mer mer</i>	1	17	17	5
Vesilintu	<i>V</i>				2
Kuikkalaji	<i>Gav sp</i>	1	3	1	
Kuikka	<i>Gav arc</i>		11	7	1
Silkkiuikku	<i>Pod cri</i>		1		
Kattohaikara	<i>Cic cic</i>		1		
Merikotka	<i>Hal alb</i>			1	
Ruskosuohaukka	<i>Cir aer</i>	1	2	5	
Sinisuohaukka	<i>Cir cya</i>	2	1		
Arosuohaukka	<i>Cir mac</i>	1			
Suohaukkalaji	<i>Cir sp</i>	1			
Varpushaukka	<i>Acc nis</i>	6	8	10	1
Hiirihaukkalaji	<i>But sp</i>				2
Hiirihaukka	<i>But but</i>	6	6	6	
Piekana	<i>But lag</i>	1	10	14	3
Kalasääski	<i>Pan hal</i>	2		4	
Tuulihaukka	<i>Fal tin</i>	1		4	1
Ampuhaukka	<i>Fal col</i>		1		
Pieni jalohaukka	<i>PFal sp</i>				1
Kurki	<i>Gru gru</i>	3	8	7	12
Kapustarinta	<i>Plu apr</i>		1		
Töyhtöhyppä	<i>Van van</i>	13	15	9	
Kuovi	<i>Num arq</i>	26	10	10	
Taivaanvuohi	<i>Gal gal</i>			3	
Valkoviklo	<i>Tri neb</i>	2	2		
Metsäviklo	<i>Tri och</i>	13	12	10	6
Lokkilaji	<i>Lar sp</i>	26		52	5
Naurulokki	<i>Lar rid</i>	6	56	37	10
Kalalokki	<i>Lar can</i>	21	19	85	6
Selkälokki	<i>Lar fus</i>	2	2	9	

Harmaalokki	<i>Lar arg</i>	9	7	29	2
Iso lokkilaji	<i>ILar sp</i>			12	
Sepelkyyhky	<i>Col pal</i>	446	328	407	39
Uuttukyyhky	<i>Col oen</i>	1	1		
Käpytikka	<i>Den maj</i>	2			
Kiuru	<i>Ala arv</i>	15	17	3	2
Metsäkirvinen	<i>Ant tri</i>	11		3	
Niittykirvinen	<i>Ant pra</i>	10	5	4	2
Västäräkki	<i>Mot alb</i>	42	18	26	3
Tilhi	<i>Bom gar</i>			3	
Rautiainen	<i>Pru mod</i>	53	6	2	
Rastaslaji	<i>Tur sp</i>	639			20
Mustarastas	<i>Tur mer</i>	3		5	
Räkättirastas	<i>Tur pil</i>	224	943	327	90
Laulurastas	<i>Tur phi</i>	27	2	34	1
Punakylkirastas	<i>Tur ili</i>	30	10	85	8
Pieni rastas	<i>P Tur sp</i>		507	586	
Kulorastas	<i>Tur vis</i>	27	16	39	2
Iso rastas	<i>I Tur sp</i>			1470	14
Närhi	<i>Gar gla</i>	2	7	8	3
Naakka	<i>Cor mon</i>	7			
Varis	<i>Cor nix</i>	5	21	12	7
Kottarainen	<i>Stu vul</i>	3	38		
Peippolaji	<i>Fri sp</i>				121
Peippo	<i>Fri coe</i>	558	986	184	46
Järripeippo	<i>Fri mon</i>	39	276	94	48
Viherpeippo	<i>Car chl</i>				6
Tikli	<i>Car car</i>			1	
Hemppo	<i>Car can</i>	1		1	
Vihervarpunen	<i>Car spi</i>	61	14	19	35
Urpiainen	<i>Car mea</i>	5	2	72	
PPL	<i>Cspi/mea</i>		162		
Punatulkku	<i>Pyr pyr</i>	2			
Lapinsirkku	<i>Cal lap</i>	1			
Keltasirkku	<i>Emb cit</i>	6			
Pajusirkku	<i>Emb sch</i>	5		3	
Pikkulintu	<i>PL</i>	637	694	2015	142